

ABSTRAKT

Arménsko-perský konflikt (449-451): jeho náboženské pozadí a odraz v rané arménské historiografii

Anna Sochová

V letech 449-451 došlo mezi Arménií, která měla status perské provincie, a sásánovskou Persií ke konfliktu, vyvolanému snahami perského krále Jazdgarda II. o konverzi arménské obyvatelstva k zoroastrismu. Ve snaze sjednotit území své říše pod záštitou perského státního náboženství Jazdgard II. nejprve vyzval arménská knížata, aby se dobrovolně zřekli křesťanství. Ta se však na sněmu v Artašatu roku 449 rozhodla na šáhovu výzvu reagovat odmítavě. Proto byla knížata povolána do hlavního města Ktésifóntu, aby se králi zodpovídala za svou neposlušnost. Pod tlakem Jazdgardových hrozeb se fiktivně zřekla své víry a perské náboženství přijala. Jazdgard je poslal zpět do vlasti i s mágy, kteří měli v Arménii šířit zoroastrismus. Po návratu domů se však arménská nobilita od zoroastrismu distancovala a s nadějí na pomoc východořímského císaře se rozhodla k protiperskému povstání. Konflikt obou stran byl završen bitvou na Avarajrském poli roku 451, která skončila porážkou Arménů. V celkovém výsledku však dosáhlo arménské etnikum svého cíle, poněvadž perská vláda povolila v Arménii nadále vyznávat křesťanství. Střet mezi Arménií a Persií je v raně středověké arménské historiografii popisován jako boj Arménů za jejich náboženskou svobodu. Autory tohoto pojetí národní historie jsou dva protagonisté raného období arménské literatury, Łazar Pharpeci a Elišě. Oběma autorům Arméni vděčí za vykreslení obrazu dějin, který se stal základem pro zformování a posilování jejich národní identity v následujících staletích. Tento obraz byl však vytvořen křesťanskými autory a je charakteristický svým tendenčním pojetím. Po hlubším prozkoumání událostí popisovaných v dílech Łazara Pharpeciho a Elišěho je zřejmé, že podtext arménsko-perského konfliktu nebyl pouze náboženský, ale odrážel také ekonomické a politické zájmy zúčastněných stran.